

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

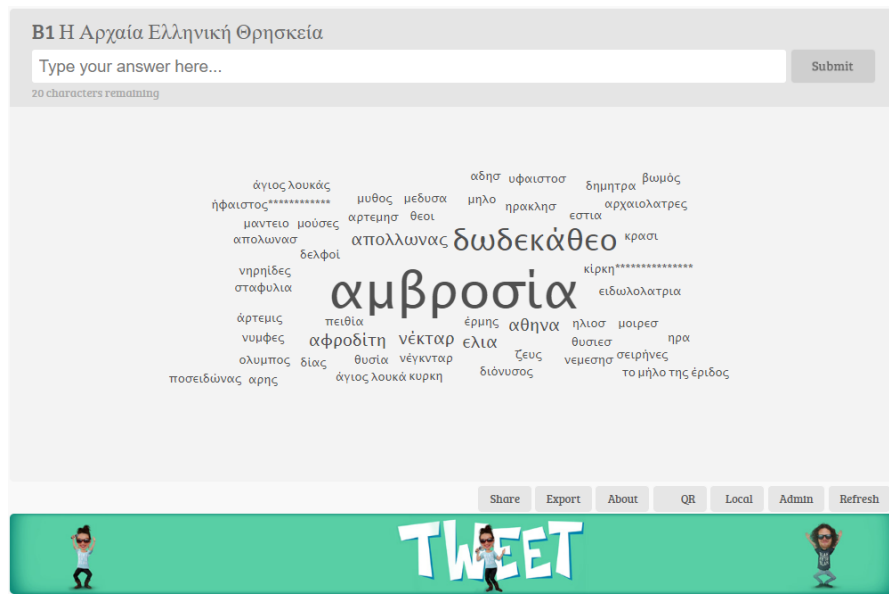
Φύλλο Εργασίας - Η Αρχαία Ελληνική Θρησκεία

1^η Ομάδα

1^η Δραστηριότητα – Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα»: Γράψε το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό, όταν ακούς για την Αρχαία Ελληνική Θρησκεία στο [answergarden](https://answergarden.ch/3093248).

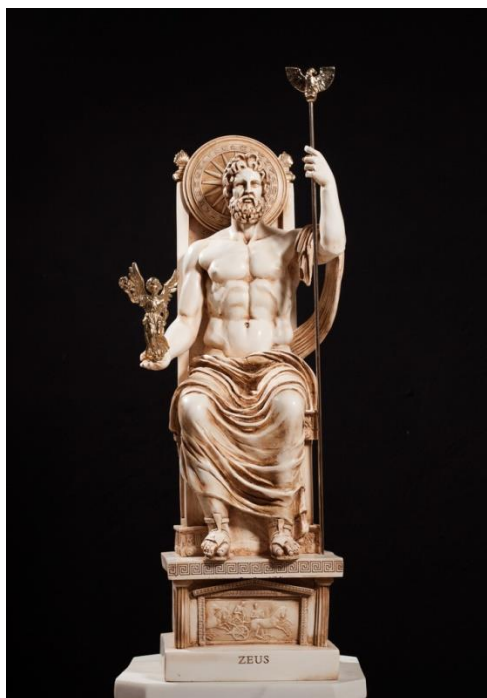
<https://answergarden.ch/3093248>

2^η Δραστηριότητα – Νοηματοδοτώντας

- Ποια ήταν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θρησκείας των αρχαίων Ελλήνων;

Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή εικόνων [Θεότητες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας \(συλλογή εικόνων\)](#). Συγκεντρώστε μερικές ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τον **Δία**, την **Ήρα** και τον **Ποσειδώνα** στο έγγραφο [Google Docs](#) και ανεβάστε από μια αντίστοιχη φωτογραφία για τον καθένα. Να επικεντρωθείτε κυρίως στο τι προστάτευε ο/η κάθε θεός/θεά. Να αναφέρετε τα σύμβολά του/της και μερικά προσωνύμιά του/της. Τι παρατηρείτε; Τι εντύπωση σας κάνουν;

ο Δίας ή Ζεύς σύμφωνα με την αρχαία ελληνική θεογονεία είναι ο «Πατέρας των θεών και των ανθρώπων», που κυβερνά τους Θεούς του Ολύμπου.

Ο Δίας ονομαζόταν στα Αρχαία Ελληνικά *Ζευς*, λέξη που στη γενική πτώση ήταν *του Διός*, (σπανιότερα του *Ζηνός*), απ' όπου προήλθε και η νεοελληνική ονομασία. Η έκφραση *Ζευς πατήρ* αντιστοιχεί στο Diespiter (Juppiter) των Ρωμαίων, το Jupater των Όμβρων και το Dyaus Pita των αρχαίων Ινδών. Από την ίδια ρίζα προέρχεται και το αγγλικό day που σημαίνει μέρα. Ο Δίας είναι ο θεός του **ουρανού** και

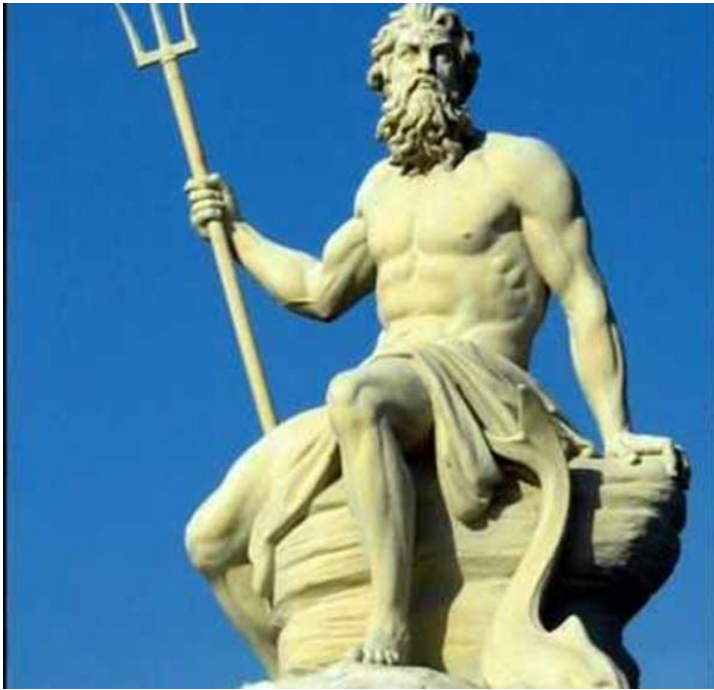
του **κεραυνού** στην ελληνική μυθολογία. Είναι το νεότερο παιδί του Κρόνου και της Ρέας. Στις περισσότερες παραδόσεις είναι παντρεμένος με την Ήρα, αν και στο μαντείο της Δωδώνης, σύζυγος του αναφέρεται η Διώνη. Είναι γνωστός για τις ερωτικές περιπέτειες του. Αυτό οδήγησε σε πολλούς ευσεβείς και ηρωικούς απογόνους. Ο Δίας υπήρξε ανέκαθεν **μετεωρολογικός θεός, ελεγκτής της αστραπής, του κεραυνού και της βροχής**. Ήταν ο δυνατότερος και σπουδαιότερος όλων των μυθολογικών όντων και θεών. Ο Θεόκριτος περίπου το 265 π.Χ. έγραψε: «άλλοτε είναι καθαρός ο Δίας, άλλοτε βρέχει». Στο ομηρικό έπος της *Ιλιάδας*, έστελνε τους **κεραυνούς** στους εχθρούς του. **εμβλήματα** του, ήταν **ο αετός ο κεραυνός, ο ταύρος, η δρυς** και η **αιγίς**.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Η **Ήρα** ήταν σύζυγος του Δία, κόρη του Κρόνου και της Ρέας. Ήταν η θεά του **γάμου**. Ζήλευε τον άνδρα της Δία για τις απιστίες του προς αυτήν και πολλές φορές εκδικήθηκε τις γυναίκες με τις οποίες την απατούσε ο Δίας. Ταυτιζόταν κατά τη Ρωμαϊκή Μυθολογία με τη θεότητα Γιούνο ενώ στην Ετρουσκική με τη θεότητα Ούνι. Η γέννηση της βασίλισσας των θεών τοποθετείται σε σημεία. Μερικά από αυτά είναι η Σάμος ή η Στυμφαλία ή η Εύβοια. Συχνά η Ήρα περιγραφόταν ή απεικονιζόταν κρατώντας κάποιο **σκήπτρο** ως σύμβολο κυριαρχίας ή έχοντας στα χέρια της **ρόδι** (σύμβολο γονιμότητας). Άλλα γνωστά **σύμβολα** της Ήρας ήταν το **παγώνι**, το **διάδημα**, η **αγελάδα**, ο **πάνθηρας**, ο **θρόνος**, το **λιοντάρι**, ο **κούκος** που συμβόλιζε τον ερχομό της άνοιξης και διάφορα **λουλούδια** και **φυτά**, ο **κρίνος** και το **νούφαρο**. που συμβόλιζαν την ευλογία της φύσης. Προς τιμήν της Ήρας γίνονταν γιορτές σε πολλές πόλεις της αρχαίας Ελλάδας και ονομάζονταν Ηραία. Τα λαμπρότερα Ηραία γίνονταν στο Άργος, τη Σάμο και την Ολυμπία. Από τους πιο σημαντικούς ναούς προς τιμήν της Ήρας είναι το Ηραϊόν του Άργους, το οποίο ο Όμηρος το αναφέρει ως ο ναός της θεάς Αργείας, καθώς και το Ηραϊόν της Σάμου.

Πηγή: Βικιπαίδεια

ο **Ποσειδῶνας** είναι ένας από τους κύριους Ολύμπιους Θεούς, ο υπέρτατος **θεός των υδάτων**, (λιμνών, ποταμών, πηγών) και κατ' επέκταση της θάλασσας. Γιος του Κρόνου και της Ρέας είχε υποστεί και αυτός ως νεογνό την τραγική τύχη των αδελφών του, δηλαδή της κατάποσής του από τον πατέρα του. Μετά τη μεγάλη και σφοδρή Τιτανομαχία οι τρεις αδελφοί Δίας, Ποσειδών και Άδης απετέλεσαν τη σπουδαία τριάδα θεών επί της κυριαρχίας του σύμπαντος κόσμου. Με τη συγκρότηση του Δωδεκάθεου του Ολύμπου, ο Ποσειδῶνας καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση, δεξιά του Δία, και μάλιστα ένθρονος και προ του θρόνου της αδελφής του Ήρας. Κυριότερο σύμβολο - **έμβλημα** του Ποσειδῶνα είναι το τρίαινο (= με τρεις αιχμές) ή τριαινοφόρο δόρυ ή απλούστερα η **τρίαινα**, που αποτελούσε ταυτόχρονα σκήπτρο αναγνώρισης αλλά και μέσον ή όπλο επιβολής της θελήσεώς του. Με αυτή, κεντρίζοντας ανάλογα τη θάλασσα ή βράχους, προκαλούσε θεομηνίες, τρικυμίες, σεισμούς, καταποντισμούς, ηφαιστειακές εκρήξεις αλλά και αντίστροφα γαλήνη, ηρεμία, στερεότητα μέχρι και ανάδυση στεριάς, ή ανάβλυση υδάτων, εξ ου και το παράγωγο ρήμα *τρίαινόω* (= διασείω, κινώ, αναδεύω, ανασκάπτω, ανατρέπω, καταρρίπτω, πάντα με χρήση τρίαινας). Με δεδομένο ότι όλα τα ηφαίστεια της αρχαίας Ελλάδας βρίσκονταν μέσα στον αιγαιακό χώρο η δράση της τρίαινας του Ποσειδῶνα στην ενεργοποίησή τους είχε καταστεί αναμφισβήτητη, εξ ου και τα σχετικά επίθετα του Ποσειδῶνα (*γαιήοχος, ενοσίγαιος, ενοσίχθων, σεισίχθων*). Σύμφωνα με τις αρχαίες παραδόσεις με την τρίαινα ο Ποσειδῶνας είχε προκαλέσει τον τρομερό κατακλυσμό στον οποίο όφειλαν την προέλευσή τους τόσο οι Κυκλάδες όσο και οι Σποράδες.

3^η Δραστηριότητα – Αναλύοντας

Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή φωτογραφιών [Αρχαίοι ελληνικοί ναοί και τόποι \(συλλογή φωτογραφιών\)](#).

Αναζητήστε πληροφορίες στο διαδίκτυο σε ποιες περιοχές της Ελλάδας υπήρχαν ονομαστοί ναοί του **Δία** και καταγράψτε τους.

- ❖ [Ναός του Δία στην Ολυμπία](#)
- ❖ [Ιερό του Δία Σωτήρος και της Αθηνάς Σωτείρας \(Πειραιάς\)](#)
- ❖ [Ναός του Δία στην Ολυμπία](#)
- ❖ [Ναός του Διός του Στάτορος \(8ος αιώνας π.Χ.\)](#)
- ❖ [Ναός του Ολυμπίου Διός](#)

- Αναζητήστε [τα γνωστότερα επίθετα και προσωνύμια του Δία](#). Τι παρατηρείτε; (Συμβουλευτείτε και το [σχολικό εγχειρίδιο](#) σελ. 114)

Ο Δίας λατρεύτηκε όσο κανένας άλλος Θεός του Ολύμπου, γι' αυτό και στο όνομα του Διός, οι άνθρωποι, προσέδωσαν πολλά ιδιαίτερα επίθετα και προσωνυμία, ανάλογα την περιοχή και την εποχή: Άναξ, Ολύμπιος, Πατήρ, Ξένιος, Γενάρχης, Γενέθλιος, Δικαιόσυνος, Δικασπόλος, Δικηφόρος, Δικταίος, Δολιχήνος, Επιφανής, Επόπτης, Επόπιος, Ζύγιος, Ζωοτόκος, Ζωστήριος, Θεσμοφόρος, Κορυφαίος, Κοσμήτας, Μέγιστος, Μειλίχιος κ.ά.

Στον πολυθεϊσμό παρατηρούμε ότι καθεμιά από τις επιμέρους πραγματικότητες που αποτελούν τον κόσμο εξουσιάζεται από ένα θείο ον. Η αντίληψη για την ισαριθμία μεταξύ επιμέρους πραγματικοτήτων του κόσμου και θείων όντων έχει σαν αποτέλεσμα το συνεχή εμπλουτισμό με νέα τέτοια όντα ή με νέες μορφές των ήδη υπάρχοντων. Στην πρώτη περίπτωση ο εμπλουτισμός συμβαίνει λόγω της προσθήκης νέων τέτοιων πραγματικοτήτων. Στη δεύτερη περίπτωση η ίδια θεότητα αποκτά βαθμιαία τόσες μορφές, όσες πτυχές θεωρείται ότι έχει η επιμέρους πραγματικότητα του κόσμου, την οποία εξουσιάζει. Ο Δίας ως θεός του ουρανού απέκτησε βαθμιαία τόσες μορφές, όσες πτυχές μπορούν να διακριθούν στον ουρανό. Είναι φωτεινός (Δίας), γιατί η φωτεινότητα είναι μια βασική πτυχή της πραγματικότητας του ουρανού, είναι κύριος του κόσμου (Ζεус Άναξ ή Πατήρ), γιατί η κυριαρχία πάνω από τον κόσμο είναι μια άλλη βασική πτυχή της πραγματικότητας του ουρανού. Για τον ίδιο λόγο έχει επίσης τόσες μορφές, όσα είναι τα ατμοσφαιρικά φαινόμενα: Όμβριος, Αστραπαίος, Κεραύνιος, Ευάνεμος, Ούριος κτλ.

4^η Δραστηριότητα – Εφαρμόζοντας

Ποια ανάγκη εξυπηρετούσαν οι αρχαίοι ναοί και ποια οι χριστιανικοί; (αναζητήστε πληροφορίες στο κείμενο [Η παρουσία του χριστιανικού ναού](#)).

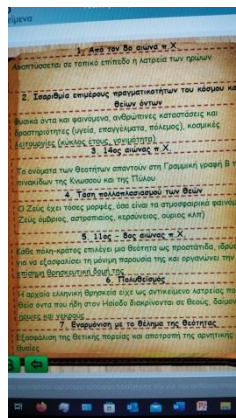
Αρχαίοι ναοί	Χριστιανικοί ναοί
Η λέξη ναός προέρχεται από το αρχαιοελληνικό ρήμα ναίω που σημαίνει κατοικώ. Η ονομασία είναι εύστοχη, γιατί όλες σχεδόν οι θρησκείες δέχονταν και δέχονται ότι οι ναοί είναι κατοικίες του θεού ή των θεών. Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν πως ο ναός, στον οποίο στεγάζονταν το ξόανο ή το άγαλμα του θεού, ήταν η κατοικία του θεού. Το ότι ο λαός δεν εισέρχονταν στους αρχαίους ναούς για προσευχή, αλλά παρέμεινε στους αύλειους χώρους και μόνο το ιερατείο εισέρχονταν για να διακονήσει το θεό, σημαίνει ότι ο ναός δεν είχε κτισθεί για το λαό, αλλά για το θεό.	Στο Χριστιανισμό ο ναός έχει εντελώς διαφορετική έννοια και χρησιμότητα. Η χριστιανική λατρεία σε αντίθεση με την ειδωλολατρική, δεν εξαρτάται από ορισμένους τόπους και τύπους, αλλά είναι πνευματική. Ο Θεός, σύμφωνα με τη βιβλική διδασκαλία, είναι πνεύμα γι' αυτό δεν έχει ανάγκη να κατοικεί σε χειροποίητους ναούς. Βεβαίως όρισε συγκεκριμένους τόπους συνάντησης των πιστών για συμμετοχή στη λατρεία, τους οποίους ονόμασε ναούς. Όμως σε καμιά περίπτωση δεν θεώρησε ότι αυτοί είναι κατοικία του Θεού, αλλά χώροι που συνάζεται και στεγάζεται η Εκκλησία, το σύνολο των πιστών, της οποίας το όνομα παράγεται από το ρήμα εκκαλέω,-ώ, δηλαδή συνάζω. Οι πιστοί ονομάζουν τους ναούς εκκλησίες, εννοώντας το χώρο όπου συνάζεται η Εκκλησία.

Ασκήσεις

[ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ ΑΣΚΗΣΕΙΣ Θρησκευτικά/Μη Χριστιανικά Θρησκευτά/Αρχαία Ελληνική Θρησκεία](#)

[Η αρχαία ελληνική θρησκεία \(Σταυρόλεξο\)](#)

[Άσκηση αντιστοίχιση](#)

[Αξιολόγηση](#)

Φύλλο Εργασίας - Η Αρχαία Ελληνική Θρησκεία

2^η Ομάδα

1^η Δραστηριότητα – Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα»: Γράψε το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό, όταν ακούς για την Αρχαία Ελληνική Θρησκεία στο [answergarden](https://www.answergarden.com).

<https://answer garden.ch/3093248>

B1 Η Αρχαία Ελληνική Θρησκεία

Type your answer here... Submit

20 characters remaining

2^η Δραστηριότητα – Νοηματοδοτώντας

- Ποια ήταν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θρησκείας των αρχαίων Ελλήνων;

Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή εικόνων [Θεότητες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας \(συλλογή εικόνων\)](#). Συγκεντρώστε μερικές ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την **Αφροδίτη**, τον **Ήφαιστο** και την **Αθηνά** στο έγγραφο [Google Docs](#) και ανεβάστε από μια αντίστοιχη φωτογραφία για τον καθένα. Να επικεντρωθείτε κυρίως στο τι προστάτευε ο/η κάθε θεός/θεά. Να αναφέρετε τα σύμβολά του/της και μερικά προσωνύμιά του/της. Τι παρατηρείτε; Τι εντύπωση σας κάνουν;

Η **Αφροδίτη** κατά την αρχαία ελληνική μυθολογία και θρησκεία είναι η θεά του έρωτα, της ομορφιάς, της σεξουαλικότητας, της ηδονής και της τεκνοποίησης. Η αντίστοιχη θεότητα των Αρχαίων Ρωμαίων ήταν η Βένους (λατινικά: *Venus*), ενώ παρουσιάζει και πολλά κοινά στοιχεία με την αιγυπτιακή θεά Άθωρ. Σε αυτή οφείλει το όνομά του ο πλανήτης Αφροδίτη. Υπάρχουν περισσότεροι από ένα μύθο σχετικά με την προέλευσή της. Σύμφωνα με τη Θεογονία του Ησίοδου, γεννήθηκε στα ανοιχτά των Κυθήρων από τον αφρό που δημιούργησαν τα γεννητικά όργανα του Ουρανού πέφτοντας στη θάλασσα μετά τον ακρωτηριασμό του από τον Κρόνο. Κατά την Ιλιάδα του Ομήρου, είναι κόρη του Δία και της Διώνης. Εξαιτίας της ομορφιάς της και του σωματικού της κάλλους, οι άλλοι θεοί φοβήθηκαν ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ τους για να κερδίσουν την εύνοιά της θα οδηγούσε σε πόλεμο. Συνεπώς ο Δίας κανόνισε το γάμο της με τον Ήφαιστο, ο οποίος, εξαιτίας της ασχήμιας και των δυσμορφιών του, δεν εκλαμβανόταν ως απειλή. Η Αφροδίτη είχε, ωστόσο, πολλούς εραστές, τόσο θεούς, όπως ο Άρης, όσο και ανθρώπους, όπως ο Αγκίστης. Ιερά όντα της θεάς ήταν **η μυρτιά, τα περιστέρια, τα σπουργίτια, τα άλογα και οι κύκνοι**. Χάρis στο μύθο της ανάδυσής της από τη θάλασσα η Αφροδίτη λατρευόταν ευρέως ως προστάτιδα των ναυτικών, με τα επίθετα Πελαγία, Ευπλοία και Θαλασσία.

Πηγή: Βικιπαίδεια

ο **Ήφαιστος**, σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, ήταν ένας από τους κύριους Ολύμπιους θεούς του αρχαίου Δωδεκάθεου. Ήταν ο θεός της φωτιάς του ουρανού, της γης και οποιασδήποτε τεχνικής ή τέχνης με αυτή, όπως της χαλκουργίας, και, εν γένει, μεταλλουργίας. Απεικονίζεται ως μεσόκοπος γενειοφόρος άνδρας, που φέρει στο χέρι εργαλεία (**σφυρί ή τανάλιες**) και στο κεφάλι το χαρακτηριστικό **καπέλο των τεχνιτών**. Φέρεται δε από την Μυθολογία ως εκείνος που χάλκευσε και σφυρηλάτησε τους κεραυνούς του Θεού Διός, την αιγίδα και το σκήπτρο του, το χρυσό άρμα του Θεού Ηλίου, το δρεπάνι της Θεάς Δήμητρος, το χρυσό κύπελλο του Θεού Διονύσου, τα χρυσά και αργυρά βέλη των Θεών Απόλλωνος και Αρτέμιδος κ.ά. Σύμφωνα με την Ιλιάδα του Ομήρου, (Ξ 338), ήταν υιός του Δία και της Ήρας. Ωστόσο, ο Ησίοδος στη Θεογονία του (927) τον παρουσιάζει ως καρπό της έριδας και φιλονικίας μεταξύ Δία και Ήρας, φερόμενος να γεννιέται από την Ήρα με παρθενογένεση. Ο Ήφαιστος μαζί με την Εστία αποτελούσαν τις κύριες θεότητες του πυρός. Ο Ήφαιστος ως θεός του πυρός είναι ο νεώτερος των θεών, ο υστερότοκος των υπατών θεών που όμως παραμένει ο "νεώτερος" επειδή ποτέ δεν χάνει τη δύναμή του. Κατά τις γενικές περιγραφές φέρεται άσχημος και παραμορφωμένος, τόσο που η ίδια η μητέρα του, η Ήρα, τον πέταξε από τον Όλυμπο από τη ντροπή της. Από την πτώση του ο Ήφαιστος κατέστη κουτσός. Μια ημέρα, η Ήρα, ζηλεύοντας τα κοσμήματα της Θέτιδας, ρώτησε, επίμονα, τη Νηρηίδα για την προέλευσή τους και, όταν ανακάλυψε ότι τα είχε φιλοτεχνήσει ο υιός που η ίδια είχε περιφρονήσει, πήγε, τον πήρε μαζί της και τον ξανάφερε στο όρος των θεών. Εκεί, του προσέφερε ένα σιδηρουργείο με 20 **φουσερά** και του έδωσε για σύζυγο την πανέμορφη Αφροδίτη. Ανάμεσα στα χειροτεχνήματα του Ηφαίστου ξεχωρίζει η πήλινη γυναίκα, η Πανδώρα, την οποία ο Δίας έδωσε ως σύζυγο στον Επιμηθέα προκειμένου να τον εκδικηθεί, εξαιτίας της προσβολής του αδερφού του του Προμηθέα προς αυτόν, με την κλοπή της φωτιάς. Το όνομα του Ηφαίστου δόθηκε στα «ηφαίστεια όρη», τα γνωστά, σήμερα, στη γεωλογία ως ηφαίστεια, που με τη σειρά τους ονόμασαν κλάδο της, την ηφαιστειολογία.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Η **Αθηνά** ήταν η αγαπημένη κόρη του Δία. Μητέρα της ήταν η Μήτις, πρώτη σύζυγος του Δία. Ο Δίας ύστερα από προφητεία για έμαθε ότι η Μήτις θα γεννούσε το παιδί το οποίο θα ανέτρεπε από Αθηνά. Αργότερα, ο Δίας άρχισε να υποφέρει από πονοκεφάλους και κάλεσε τον Ήφαιστο να τον βοηθήσει. Τότε ο Ήφαιστος με ένα μεγάλο σφυρί χτύπησε το κεφάλι του Δία και πετάχτηκε η Αθηνά πάνοπλη, φορώντας περικεφαλαία και κρατώντας μια ασπίδα. Βλέποντάς τον Δία, η Αθηνά τα πέταξε στα πόδια του, δείγμα αναγνώρισής του ως υπέρτατου θεού και πατέρα της. Η Αθηνά, ως θεά του πολέμου, ήταν περιβεβλημένη με αιγίδα, διαφορετική από αυτήν του Διός. Επίσης στην ασπίδα (και στο περιθωράκιο) της Αθηνάς ήταν το κεφάλι της Μέδουσας. Η Αθηνά δεν είχε κανέναν ερωτικό δεσμό και συμβόλιζε την αιώνια παρθενία. Με το επίθετο αυτό λατρευόταν στον ναό του Παρθενώνα. Στη διαμάχη της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για την ονοματοδοσία της Αθήνας η Αθηνά κέρδισε τη μονομαχία και η πόλη πήρε το όνομά της. Ένα από τα προσωνύμια της θεάς ήταν και το γλαυκώπις. Έχει την έννοια *γαλανομάτα* (γλαυκός+ ωψ). Η κουκουβάγια (αρχ. γλαυξ), το ιερό πουλί της Αθηνάς, προέρχεται από την ίδια ρίζα, ίσως λόγω και των δικών της μεγάλων και λαμπερών ματιών. Η Αθηνά ήταν η **θεά της σοφίας, της στρατηγικής και του πολέμου**. Αγαπημένα της σύμβολα ήταν η **αιγίδα, το δόρυ, η κουκουβάγια και η ελιά**.

Πηγή: Βικιπαίδεια

3^η Δραστηριότητα – Αναλύοντας

Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή φωτογραφιών [Αρχαίοι ελληνικοί ναοί και τόποι \(συλλογή φωτογραφιών\)](#) και αναζητήστε πληροφορίες στο διαδίκτυο σε

ποιες περιοχές της Ελλάδας υπάρχουν ονομαστοί ναοί της Αθηνάς και καταγράψτε τους.

- Αθηνά Αλέα
 - Ναός της Αφαιάς
 - Ιερό της Αθηνάς Εργάνης
 - Ιερό του Δία Σωτήρος και της Αθηνάς Σωτείρας (Πειραιάς)
 - Κραναία Αθηνά
 - Ναός Αθηνάς Νίκης
 - Παρθενώνας
 - Ιερό της Πολιάδος Αθηνάς
 - Ναός της Αθηνάς στην Ποσειδωνία
 - Προπαρθενών
-
- Με ποια πόλη και ποια μεγάλη γιορτή συνδέθηκε το όνομά της; Συλλέξτε πληροφορίες από το σύνδεσμο [Οι εορτές των Ελλήνων στην αρχαιότητα.](#) Συμβαίνει κάτι αντίστοιχο στο χριστιανισμό; (σκεφτείτε [χριστιανικά προσκυνήματα](#)).

Η Αθηνά και ο Ποσειδώνας διεκδικούσαν την ίδια πόλη. Ανέβηκαν λοιπόν στον βράχο της Ακρόπολης και ενώπιον των Αθηναίων αποφάσισαν ότι όποιος προσέφερε στους κατοίκους το ωραιότερο δώρο, θα την αποκτούσε. Ο Ποσειδώνας χτύπησε σε μια πλευρά του λόφου με την τρίαινά του και αμέσως ανάβλυσε μια πηγή με νερό. Ο λαός θαύμασε, αλλά το νερό ήταν αλμυρό σαν το νερό της θάλασσας, που ήταν το βασίλειο του Ποσειδώνα κι έτσι δεν ήταν πολύ χρήσιμο. Το δώρο της Αθηνάς ήταν ένα δέντρο ελιάς, κάτι που ήταν καλύτερο, μιας και παρείχε στην πόλη τροφή, λάδι και ξυλεία. Έτσι, κέρδισε τη μονομαχία η Αθηνά και ονόμασε την πόλη της Αθήνας.

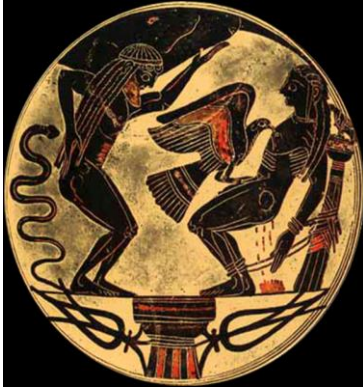
Το όνομα της Αθηνάς συνδέθηκε με τη μεγάλη γιορτή των Παναθηναίων. Τα **Παναθήναια**, σύμφωνα με την αρχαία παράδοση, προήλθαν από το θετό γιο της θεάς Αθηνάς τον Εριχθόνιο, που ίδρυσε αρχικά τα Αθήναια, προς τιμή της θεάς. Όταν ο Θησέας ένωσε τους συνοικισμούς σε μια πόλη, η συγκεκριμένη γιορτή πήρε το όνομα Παναθήναια και ορίστηκε να εορτάζεται στις 28 του μήνα Εκατομβαιώνος (Ιουλίου). Τα Παναθήναια αυτά, αρχικά, ονομάστηκαν μικρά Παναθήναια και γιορτάζονταν κάθε χρόνο ως την εποχή του Σόλωνα. Τα Μεγάλα Παναθήναια καθιερώθηκαν από την εποχή του Πεισίστρατου το 565 π.Χ. και γιορτάζονταν κάθε τέσσερα χρόνια. Είχαν διάρκεια δώδεκα μέρες. Εξελίχθηκαν σε μια από τις σπουδαιότερες γιορτές της Αρχαίας Αθήνας. Ο

Πεισίστρατος μάλιστα καθιέρωσε τους γυμνικούς και μουσικούς αγώνες κατά τη διάρκεια της γιορτής. Ο Περικλής ήταν αυτός που έδωσε στα Παναθήναια ακόμα μεγαλύτερη αίγλη και ανήγειρε το Ωδείο, όπου, στο εξής, γίνονταν οι μουσικοί αγώνες. Σημαντικός, όμως, ήταν ο διαγωνισμός πολεμικού χορού, του πυρρίχιου. Όπως έλεγαν τον είχε χορέψει για πρώτη φορά η ίδια η θεά Αθηνά, αμέσως μετά την νίκη των Ολύμπιων θεών στην Γιγαντομαχία. Θεωρούσαν την Γιγαντομαχία ως μια από τις πιο μεγάλες στιγμές στη διαδρομή της θεάς. Γι' αυτό σκηνές της αναπαριστάνονταν στον πέπλο των Παναθηναίων, στην ασπίδα της Αθηνάς και στις μετόπες του Παρθενώνα. Τη νύχτα της παραμονής της 28ης Εκατομβαιώνος γινόταν η *παννυχίς* (ολονυκτία, αγρυπνία) με χορούς παρθένων και νέων και με λαμπαδηφορία. Οι νικητές όλων των αγωνισμάτων έπαιρναν ως έπαθλο έναν Παναθηναϊκό αμφορέα γεμάτο λάδι από τις ιερές ελιές της Αθηνάς. Την επόμενη μέρα η μεγάλη πομπή ξεκινούσε από τον Κεραμεικό και κατέληγε στην Ακρόπολη. Μετέφερε το ιερό πέπλο που προοριζόταν για το ξόανο της Αθηνάς Πολιάδος καθώς και τις υπόλοιπες προσφορές για τη θεά. Τα Παναθήναια αποφάσισε να παραστήσει ο Φειδίας στη ζωφόρο του Παρθενώνα σε πλάκες συνολικού μήκους 160 μ. ύψους 1,02 μ. και πάχους 65 εκ.

Στο χριστιανισμό έχουμε τις **πανηγύρεις** που διεξάγονται σε ενορίες με την ευκαιρία θρησκευτικών εορτών (προς τιμή της Θεοτόκου ή κάποιου αγίου), όπου κατά τη διάρκειά τους γίνεται συνήθως η λειτουργία, η περιφορά της εικόνας καθώς και λειτουργία υπαίθριας αγοράς. Τα πανηγύρια διεξάγονται κατά κύριο λόγο σε υπαίθριους χώρους (π.χ. πλατείες) και συνοδεύονται με γεύμα, δημοτικά τραγούδια και παραδοσιακούς χορούς.

4^η Δραστηριότητα – Εφαρμόζοντας

Τι έκανε για τους ανθρώπους ο Προμηθέας; Γιατί η περίπτωση του θεωρήθηκε **ύβρις**; Ποια η διαφορά με τη διδασκαλία του χριστιανισμού για την δημιουργία του ανθρώπου «κατ' εικόνα» Θεού; *(Κατά την ερμηνεία που έδωσε η Εκκλησία το «κατ' εικόνα» αναφέρεται στα πνευματικά εκείνα στοιχεία που καθορίζουν και την έννοια του προσώπου: είναι το λογικό και η ελεύθερη βούληση (το αυτεξούσιο). Το «καθ' ομοίωσιν» αναφέρεται στο βασικό στόχο που είναι η ομοίωση και ένωση με το Θεό, η θέωση).*

Ο **Προμηθέας** μυθική μορφή της αρχαιότητας που το όνομά του σημαίνει «συνετός», «προνοητικός» συνέβαλε σημαντικά στη διαμόρφωση του ανθρώπινου γένους. Απήφησησε τους θεούς κλέβοντας τη φωτιά και δίνοντάς την στην ανθρωπότητα για να δημιουργήσει πολιτισμό. Ο Προμηθέας είναι γνωστός για την ευφυΐα του και για τις ευεργετικές του πράξεις για το ανθρώπινο είδος και γενικά θεωρείται ως ο εμπνευστής των ανθρώπινων τεχνών και επιστημών. Η πράξη αυτή θεωρήθηκε "ύβρις"* και ο Δίας καταδίκασε τον Προμηθέα σε αιώνια βασανιστήρια για την παράβασή του. Ήταν δεμένος σε έναν βράχο και ένας γυπαετός - το έμβλημα του Δία - έτρωγε το συκώτι του μια φορά την ημέρα (στην αρχαία Ελλάδα, το συκώτι θεωρούνταν συχνά η έδρα των ανθρώπινων συναισθημάτων). Το συκώτι του ξαναμεγάλωνε τη νύχτα και ο γυπαετός έτρωγε το συκώτι του την ημέρα. Ο Προμηθέας ελευθερώθηκε από τον Ηρακλή.

Στη δυτική κλασική παράδοση, ο Προμηθέας συμβολίζει την ανθρώπινη προσπάθεια (ιδιαίτερα την αναζήτηση της επιστημονικής γνώσης) και τον κίνδυνο να πέσει κάποιος σε υπερβολικές ή ακούσιες συνέπειες. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της εποχής του ρομαντισμού θεωρούνταν ότι ενσάρκωνε τη μοναδική ιδιοφυΐα της οποίας οι προσπάθειες για τη βελτίωση της ανθρώπινης ύπαρξης θα μπορούσαν επίσης να οδηγήσουν σε τραγωδία: η Μαίρη Σέλλεϋ έγραψε ένα βιβλίο με τίτλο Φρανκενστάιν ή ο Σύγχρονος Προμηθέας το 1818.

*Η **ύβρις** ήταν βασική αντίληψη της κοσμοθεωρίας των αρχαίων Ελλήνων. Όταν κάποιος, υπερεκτιμώντας τις ικανότητες και τη δύναμή του (σωματική, αλλά κυρίως πολιτική, στρατιωτική και οικονομική), συμπεριφερόταν με βίαιο, αλαζονικό και προσβλητικό τρόπο απέναντι στους άλλους, στους νόμους της πολιτείας και κυρίως απέναντι στον άγραφο θεϊκό νόμο - που επέβαλλαν όρια στην ανθρώπινη δράση - θεωρούνταν ότι διέπραττε «ύβριν», δηλαδή παρουσίαζε συμπεριφορά με την οποία επιχειρούσε να υπερβεί τη θνητή φύση του και να εξομοιωθεί με τους θεούς, με συνέπεια την προσβολή και τον εξοργισμό τους.

Στη διδασκαλία του χριστιανισμού για την δημιουργία του ανθρώπου “κατ’ εικόνα” Θεού, ο άνθρωπος καλείται να καλλιεργήσει και να αξιοποιήσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που του χάρισε ο θεός, το λογικό και την ελεύθερη βούληση, ώστε και να φτάσει στο “καθ’ ομοίωσιν” στη θέωση, να μοιάσει δηλαδή στο Θεό. Καλείται, δηλαδή, να αξιοποιήσει τη δυνατότητα να σκέφτεται και να αποφασίζει ελεύθερα με ταπείνωση, εργατικότητα και ευσυνειδησία και αγάπη προς το συνάνθρωπο και το συλλογικό καλό και να δημιουργήσει τη δική του ιστορία και πολιτισμό. Ο εγωισμός και η αλαζονεία και στο χριστιανισμό καταδικάζονται σαν πάθη που οδηγούν τον άνθρωπο σε επιλογές με ιδιοτελή κίνητρα.

Ασκήσεις

[ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ ΑΣΚΗΣΕΙΣ Θρησκευτικά/Μη Χριστιανικά Θρησκευτά/Αρχαία Ελληνική Θρησκεία](#)

[Η αρχαία ελληνική θρησκεία \(Σταυρόλεξο\)](#)

[Άσκηση αντιστοίχισης](#)

[Αξιολόγηση](#)

Πηγές

- [answergarden](#)
- Φωτόδεντρο [Θεότητες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας \(συλλογή εικόνων\)](#)
- [Αρχαίοι ελληνικοί ναοί και τόποι \(συλλογή φωτογραφιών\)](#)
- [Οι εορτές των Ελλήνων στην αρχαιότητα](#)
- [χριστιανικά προσκυνήματα](#)
- [Προμηθέας](#)
- [Υβρις](#)
- [ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΡ inside greek](#)
- [Εικονική περιήγηση στην Ακρόπολη.](#)
- [ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ ΑΣΚΗΣΕΙΣ](#)
- [Παναθήναια: η καθιέρωση της γιορτής](#)
- [Πανηγύρι](#)

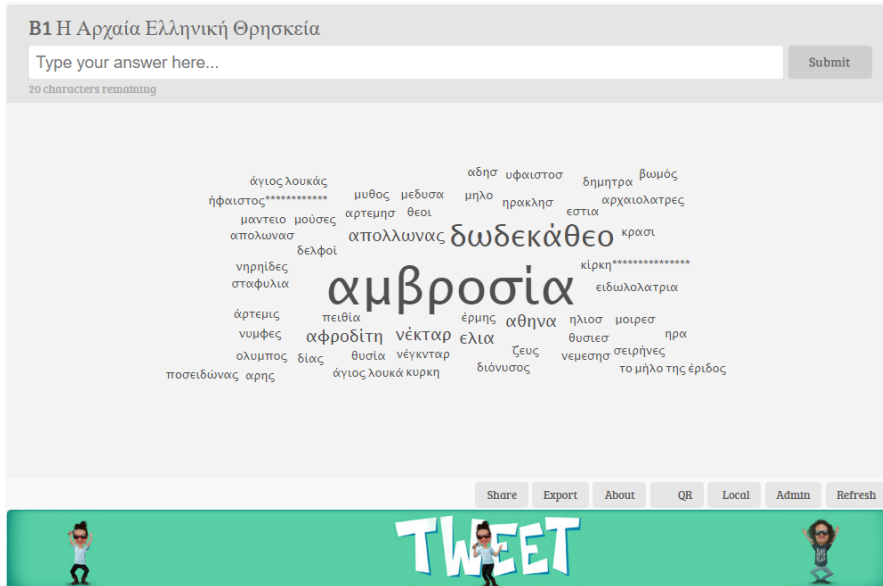
Φύλλο Εργασίας - Η Αρχαία Ελληνική Θρησκεία

3^η Ομάδα

1^η Δραστηριότητα – Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα»: Γράψε το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό, όταν ακούς για την Αρχαία Ελληνική Θρησκεία στο answer.garden.

<https://answer.garden.ch/3093248>

2^η Δραστηριότητα – Νοηματοδοτώντας

- Ποια ήταν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θρησκείας των αρχαίων Ελλήνων;

Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή εικόνων [Θεότητες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας \(συλλογή εικόνων\)](#). Συγκεντρώστε μερικές ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τον **Άρη**, τη **Δήμητρα** και την **Εστία** στο έγγραφο [Google Docs](#) και ανεβάστε από μια αντίστοιχη φωτογραφία για τον καθένα. Να επικεντρωθείτε κυρίως στο τι προστάτευε ο/η κάθε θεός/θεά. Να αναφέρετε τα σύμβολά του/της και μερικά προσωνύμιά του/της. Τι παρατηρείτε; Τι εντύπωση σας κάνουν;

Ο **Άρης** είναι ο Έλληνας θεός του πολέμου και ένας από τους Δώδεκα Ολύμπιους, γιος της Ήρας. Πολλοί λένε πως είναι γιος και του Δία, αλλά ο μύθος λέει πως η Ήρα (Hera) έμεινε έγκυος με τον Άρη, από έναν κρίνο. Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις.Στους μύθους ο Άρης εμφανίζεται πολεμοχαρής και προκλητικός, και εκπροσωπεί την παρορμητική φύση του πολέμου.Ο Άρης παίζει σχετικά περιορισμένο ρόλο στην ελληνική μυθολογία, αν και αναφέρονται οι πολλές ερωτικές σχέσεις του και οι άφθονοι απόγονοι του. Είναι γνωστός ως εραστής της Αφροδίτης, της θεάς του έρωτα, που ήταν παντρεμένη με τον Ήφαιστο, θεό της χειροτεχνίας. Έχει τον οπλισμό και το ύφος των ηρώων της εποποιίας, και μάχεται με βιαιότητα, κάτι που είναι μόνο δικό του χαρακτηριστικό. Συνήθως μάχεται πεζός σπάζοντας με την ορμή του τα άρματα και ανατρέποντας τα τείχη. Άλλες φορές είναι σε άρμα με δύο ή τέσσερις μεγαλοπρεπείς ίππους. Ο Άρης, σύμφωνα με τους ποιητές, έχει πελώριο σώμα, είναι ισχυρός και ορμητικός. Στη μάχη ορμά μαινόμενος με τρομακτικά μάτια. Κραυγάζει δυνατά όσο εννέα ή δέκα χιλιάδες άνθρωποι που πολεμούν. Στη μανία του είναι ακόρεστος στο αίμα και στη σφαγή. Αδιαφορεί για το δίκαιο και δεν αναγνωρίζει κανένα νόμο. Κατά τον Τρωικό πόλεμο βοηθά τους Τρώες αν και είχε υποσχεθεί να βοηθήσει τους Αχαιούς στην Ήρα και την Αθηνά, για αυτό υβρίζεται από την Αθηνά σαν αλλοπρόσαλλος. Η πολεμική του μανία τον κάνει μισητό ακόμη και στο Δία.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Η θεά Δήμητρα στο αριστερό χέρι της κρατά το σκήπτρο της, ενώ στο δεξί στάχυα.

Η **Δήμητρα** στην ελληνική μυθολογία, ήταν ιδεατή ανθρωπόμορφη θεότητα της καλλιέργειας δηλαδή της γεωργίας, αλλά και της ελεύθερης βλάστησης, του εδάφους και της γονιμότητας αυτού συνέπεια των οποίων ήταν να θεωρείται και προστάτιδα του γάμου και της μητρότητας των ανθρώπων. Ήταν Ολύμπια (κύρια) θεότητα. Η επικρατέστερη ετυμολογική άποψη θεωρεί ότι η λέξη Δήμητρα είναι σύνθετη και σημαίνει Μητέρα γη, Η Δήμητρα ήταν κόρη του Κρόνου και της Ρέας. Αδελφή της Ήρας, της Εστίας, του Δία, του Άδη και του Ποσειδώνα. Η Δήμητρα και η κόρη της Περσεφόνη ήταν οι κεντρικοί χαρακτήρες στα Ελευσίνια μυστήρια και πιθανότατα ήταν θεότητες που λατρεύονταν πριν από το Δωδεκάθεο. Η αρπαγή της Περσεφόνης από τον Πλούτωνα θεό του Άδη, είχε ως αποτέλεσμα τον μαρασμό της Δήμητρας. Εγκατέλειψε τον Όλυμπο και άρχισε να περιπλανιέται μαυροφορεμένη και βουβή ανάμεσα στους ανθρώπους ψάχνοντας την Περσεφόνη. Τα νιάτα και το κάλλος της αντικατέστησαν τα γκρίζα μαλλιά και το πένθος. Η μεγαλύτερη γιορτή που γινόταν προς τιμήν της Δήμητρας ήταν τα Θεσμοφόρια, τον μήνα Πυανεψιών, δηλαδή μέσα Σεπτεμβρίου έως μέσα Οκτωβρίου, την εποχή της σποράς. Τελούντο σε όλη την Ελλάδα και ήταν γιορτή που συμμετείχαν μόνο παντρεμένες γυναίκες. **Σύμβολα** της Δήμητρας ήταν οι **γερανοί, το στάχυ, ο νάρκισσος, η μυρτιά και ο κρόκος**. Οι μέλισσες θεωρούντο ιέρειες της και στις θυσίες προς τιμήν της προσέφεραν ταύρους, μοσχάρια και μέλι.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Η Εστία και η φωτιά της

Η **Εστία** κατά την ελληνική μυθολογία είναι η θεά της εστίας, της οικιακής ζωής και της οικογένειας, η οποία λάμβανε την πρώτη προσφορά σε κάθε θυσία που λάμβανε χώρα σε μια οικία και δεν είχε δημόσια λατρεία. Το όνομά της σημαίνει «οίκος και εστία»: το σπίτι και τους ενοίκους του. Η Εστία συμβολίζει τη συμμαχία μεταξύ των αποικιών και των μητέρων-πόλεων τους. Η Εστία είναι η μεγαλύτερη κόρη της Ρέας και του Κρόνου, αδελφή του Δία, της Ήρας, του Άδη του Ποσειδώνα και της Δήμητρας. Αρχικώς, εντασσόταν στους ολύμπιους θεούς, αλλά, αργότερα, προσέφερε τον θρόνο στον Διόνυσο προκειμένου να λήξουν οι αψιμαχίες και έριδες μεταξύ τους. Έπειτα, φρόντιζε την *ιερή φλόγα* στον Όλυμπο. Οι βωμοί της περιελάμβαναν κάθε οικογενειακή εστία. Η Εστία ήταν μικρή θεότητα, δίχως αναφορά σε πολλούς μύθους, μα έπαιρνε την πρώτη θυσία στην οικία από μία γυναίκα ή, μερικές φορές, από άνδρες. Ποτέ δεν έφευγε από τον Όλυμπο.

Πηγή: Βικιπαίδεια

3^η Δραστηριότητα – Αναλύοντας

- Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή εικόνων [Η αρχαία ελληνική θρησκεία \(συλλογή εικόνων\)](#). Με ποιο τρόπο λάτρευαν τους θεούς τους οι αρχαίοι Έλληνες; Ποιες γιορτές και μυστήρια αναφέρονται;

Με θυσίες, καθαρμούς, γιορτές και αγώνες.

- Σε τι αποσκοπούσαν τα μυστικιστικά ρεύματα στην αρχαία Ελλάδα; Αναζητήστε πληροφορίες για τον [Ορφισμό](#). Συλλέξτε πληροφορίες από το σύνδεσμο [ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ](#).

Τα αρχαιοελληνικά μυστικιστικά ρεύματα αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση μιας καλής μεταθανάτιας ζωής, στην υπέρβαση αυτού του κόσμου για χάρη κάποιου άλλου, ή σε μια άμεση επικοινωνία με τους θεούς. Τα ρεύματα αυτά είναι τα μυστήρια ή μυστηριακές θρησκείες, όπως εκείνα της Ελευσίνας, η Διονυσιακή λατρεία και ο Ορφισμός.

Ο Ορφισμός εμφανίζεται τον 6ο αι. π.Χ. Οι λάτρεις πίστευαν ότι τα διαμόρφωσε ο Ορφέας, προβαίνοντας σε μία ριζική αναμόρφωση των μυστηρίων του θεού Διόνυσου, δίνοντάς τους μία καθαρά πνευματική προοπτική.

Με ένα πρόγραμμα ασκητικής ζωής επιδιωκόταν η ένωση με το θεό. Στον Ορφισμό η ψυχή θεωρείται ως ένα θείο στοιχείο, που πρέπει να απελευθερωθεί από τα δεσμά του σώματος (που θεωρείται τάφος της ψυχής) και της ύλης και να ενωθεί με το θείο. Το τελετουργικό των ορφικών περιελάμβανε νηστείες, καθαρμούς, καθαρότητα βίου, αποχή από βρώση κρέατος και πολλούς εξορκισμούς. Το ζητούμενο μέσα απ' όλα αυτά ήταν η τελική απαλλαγή από τον κύκλο των διαρκών μετενσαρκώσεων, μετέχοντας σε μία διαρκή μυστηριακή ζωή αποτέλεσμα της οποίας ήταν ο τέλειος εξαγνισμός και η αποκατάσταση της ψυχής στην πρότερη μακάρια κατάστασή της μέσα στην θεία πληρότητα-αθανασία. Οι ιδέες αυτές βρίσκονται σε αντίθεση με την παραδοσιακή ελληνική αντίληψη για τον άνθρωπο, που θεωρούσε ότι αυτός αποτελείται εξίσου από σώμα και ψυχή και απέβλεπε στην καλλιέργεια και των δυο «καλός καγαθός». Ο ορφισμός, όπως και άλλες μυστηριακές λατρείες, θεωρείται ότι προετοίμασε διανοητικά τους μεσογειακούς λαούς για την αποδοχή του χριστιανικού κηρύγματος.

4^η Δραστηριότητα – Εφαρμόζοντας

- Γιατί αναπτύχθηκαν τα μαντεία στην αρχαία Ελλάδα; Συμβουλευτείτε τη [Δ.Ε. 27](#) του σχολικού βιβλίου σας των Θρησκευτικών, [Τα μαντεία στην αρχαία Ελλάδα](#) και το σύνδεσμο [Τα Μαντεία στη Αρχαία Ελλάδα και ο ρόλος τους](#). Ποιο μαντείο θεωρείται το σημαντικότερο;

Η ιδέα ότι κάθε επιμέρους πραγματικότητα του κόσμου εξουσιάζεται από κάποιο θεό, οδηγεί στην πίστη ότι όλα τα σχετικά μ' αυτήν την πραγματικότητα (π.χ. με τον πόλεμο) πρέπει να γίνονται σε συμφωνία με το θέλημα αυτού του θεού.

Αυτό οδηγεί στην εξεύρεση τρόπων επικοινωνίας μαζί του, ώστε να γίνει γνωστό το θέλημά του. Ένας τέτοιος τρόπος ήταν κυρίως η χρησμοδοσία με τη βοήθεια διαμέσων, όπως η Πυθία, η οιωνοσκοπία κ.ά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αναπτυχθούν τα μαντεία. Κάποια, όπως οι Δελφοί, είχαν μεγάλη φήμη σε όλο τον αρχαίο κόσμο.

Τα δύο γνωστότερα μαντεία του αρχαίου ελληνισμού ήταν το μαντείο των Δελφών και το μαντείο της Δωδώνης. Στο μαντείο της Δωδώνης, στους πρόποδες του όρους Τόμαρος, ο Ζεός έδινε τους χρησμούς του με τη φωνή των δρυών και του ανέμου.

Ασύγκριτα πιο φημισμένο από κάθε άλλο μαντείο της αρχαιότητας, ήταν αυτό του Απόλλωνα στους Δελφούς. Το **μαντείο των Δελφών** αναφέρεται από τον Όμηρο στην Οδύσσεια (θ 79-81) και είναι γνωστό ότι από τον 7ο αι. π.Χ. έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο. Δεν ήταν κάθε ημέρα ευνοϊκή για να ζητηθεί χρησμός από το μαντείο και η συνθήκη αυτή επέτεινε το γεγονός του σχηματισμού ουράς μέσα στο ιερό, ώστε να εξασφαλιστεί η προτεραιότητα στην αναζήτηση των συμβουλών του μαντείου. Εκτός από την προσφορά ενός ποσού στο μαντείο (πέλανος), που ποίκιλλε ανάλογα με το εάν ο χρησμός ζητούνταν από κάποια πόλη ή κάποιον ιδιώτη, για να εγκριθεί το κατά πόσον ο θεός ήθελε να απαντήσει σε κάποιο ερώτημα, έπρεπε να θυσιαστεί μια κατσίκα, την οποία προηγουμένως είχαν βρέξει με κρύο νερό: εάν η κατσίκα δεν έτρεμε από το κρύο, θεωρούσαν ότι ο θεός δεν ήθελε να απαντήσει στην ερώτηση.

- Με ποιόν Ρωμαίο αυτοκράτορα συνδέθηκε ο [τελευταίος χρησμός](#) της Πυθίας και ποια ήταν η ερμηνεία του;

Οι Έλληνες δεν έπαιρναν αψήφιστα τις βουλές των θεών και τα αποκαλυπτικά μηνύματά τους. Η Πυθία, η πρωτιέρεια του Απόλλωνα στο Μαντείο των Δελφών, έπεφτε σε έκσταση και μετέφερε τη χρησμοδότηση του θεού προς τον ενδιαφερόμενο, καθώς όλοι ήθελαν να μάθουν τις θεϊκές διαθέσεις για τα σχέδιά τους. Παρά το γεγονός ότι το περίβλεπτο μαντείο έκλεισε επισήμως κατά τον δεύτερο διωγμό των εθνικών και των ειδωλολατρών από τον Θεοδόσιο Α΄ το 391 μ.Χ., **ο Ιουλιανός ο Παραβάτης** προσπάθησε να αναβιώσει την αίγλη του, αντιστρέφοντας την περιρρέουσα θρησκευτική ατμόσφαιρα. Αυτός έστειλε στους Δελφούς τον προσωπικό του γιατρό και άνθρωπο της εμπιστοσύνης του Ορειβάσιο να συμβουλευτεί την Πυθία για τον καλύτερο δυνατό τρόπο αναβίωσης της αίγλης του μαντείου. Θεωρούσε πως τα χαρμόσυνα νέα για τα μέτρα του θα είχαν φτάσει ως τους Δελφούς και ο Απόλλωνας θα είχε έναν καλό λόγο να πει για όλα αυτά. Ήταν άλλωστε ο άνθρωπος που επανέφερε τις παραδόσεις των αρχαίων Ελλήνων και ξαναζωντάνεψε το μαντείο!

Μόνο που η απόκριση της Πυθίας, έμελλε να είναι **ο τελευταίος χρησμός** που έδωσε ποτέ, θα σήμανε και το τέλος όχι μόνο του ιερού, αλλά και όλου του αρχαιοελληνικού κόσμου. Όπως μας τα παραδίδει ο χριστιανός ιστορικός της εποχής Φιλοστόργιος, η Πυθία αποφάνθηκε: *«Είπατε τω βασιλῇ, χαμαί πέσε δαίδαλος αὐλά, Ουκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν οὐ μαντίδα δάφνην, οὐ παγὰν λαλεούσαν, ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ»* («πέστε του βασιλιά: γκρεμίστηκαν οι πλουμιστές αυλές εχάθη, δεν έχει ο Φοῖβος πια καλύβι, ούτε προφητικιά έχει δάφνη μήτε πηγή που να λαλά και το μελητικό νερό βουβάθη», σε μετάφραση Νίκου Καζαντζάκη).

Η Πυθία προφήτευσε όχι μόνο το δικό της τέλος αλλά και την πτώση όλων των παλαιών θεών. Όσο για τον ίδιο τον Ιουλιανό, τον επόμενο χρόνο θα ήταν κι αυτός παρελθόν, καθώς σε εχθροπραξίες με τους Πέρσες το 363 μ.Χ. θα τρυπιόταν πισώπλατα από το δόρυ άραβα στρατιώτη και θα άφηνε την τελευταία του πνοή στη σκηνή του. Μαζί του πέθανε και όλος ο παλιός ο κόσμος.

Ασκήσεις

[ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ ΑΣΚΗΣΕΙΣ Θρησκευτικά/Μη Χριστιανικά Θρησκευματα/Αρχαία Ελληνική Θρησκεία](#)

[Η αρχαία ελληνική θρησκεία \(Σταυρόλεξο\)](#)

[Άσκηση αντιστοίχισης](#)

[Αξιολόγηση](#)

Πηγές

- [Answergarden](#)
- Φωτόδεντρο [Θεότητες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας \(συλλογή εικόνων\)](#)
- [Η αρχαία ελληνική θρησκεία \(συλλογή εικόνων\)](#)
- [Οι εορτές των Ελλήνων στην αρχαιότητα](#)
- [ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ](#)
- [Ορφισμός](#)
- [Ορφικά Μυστήρια](#)
- [Τα μαντεία στην αρχαία Ελλάδα](#)
- [Τα Μαντεία στη Αρχαία Ελλάδα και ο ρόλος τους](#)
- [Ο σημαδιακός τελευταίος χρησμός του Μαντείου των Δελφών](#)
- [ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ ΑΣΚΗΣΕΙΣ](#)

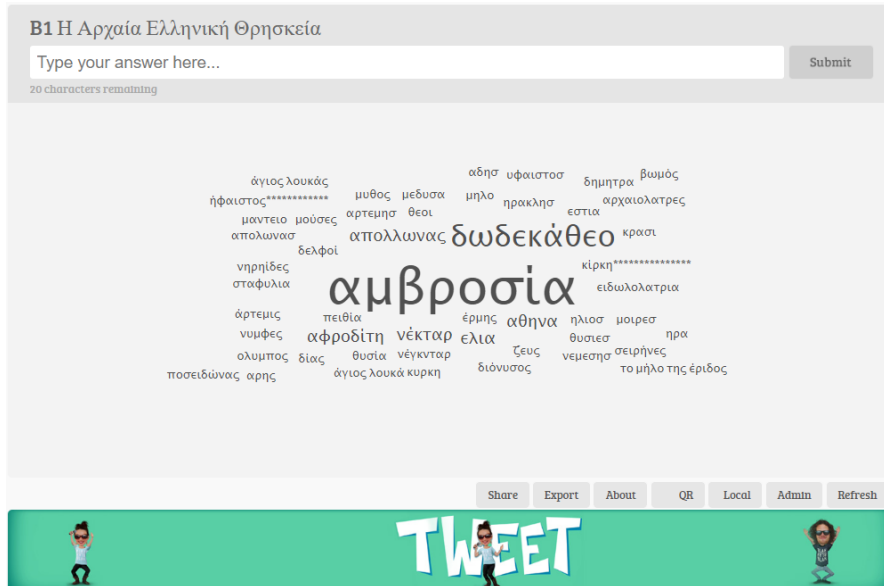
Φύλλο Εργασίας - Η Αρχαία Ελληνική Θρησκεία

4^η Ομάδα

1^η Δραστηριότητα – Βιώνοντας

«Ιδεοθύελλα»: Γράψε το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό, όταν ακούς για την Αρχαία Ελληνική Θρησκεία στο [answergarden](https://answergarden.ch/3093248).

<https://answergarden.ch/3093248>

2^η Δραστηριότητα – Νοηματοδοτώντας

- Ποια ήταν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θρησκείας των αρχαίων Ελλήνων;

Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή εικόνων [Θεότητες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας \(συλλογή εικόνων\)](#). Συγκεντρώστε μερικές ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τον **Απόλλωνα**, την **Άρτεμη** και τον **Ερμή** στο έγγραφο [Google Docs](#) και ανεβάστε από μια αντίστοιχη φωτογραφία για τον καθένα. Να επικεντρωθείτε κυρίως στο τι προστάτευε ο/η κάθε θεός/θεά. Να αναφέρετε τα σύμβολά του/της και μερικά προσωνύμιά του/της. Τι παρατηρείτε; Τι εντύπωση σας κάνουν;

Ο **Απόλλωνας** είναι ένας από τους 12 θεούς του Ολύμπου, **θεός της μουσικής, του φωτός, προστάτης των τεχνών και της μαντείας**. Τον θεωρούσαν ακόμη προστάτη των πόλεων από κάθε κακό. Κάθε πρωί οδηγούσε το άρμα του ήλιου και έφερνε με τις ακτίνες του το φως στη γη. Θεωρείτο ο τελειότατος των θεών, ο κάλλιστος, ο χρυσομάλλης θεός του ήλιου γι' αυτό και το προσωνόμιο Φοίβος ήταν το πρότυπο της ανδρικής ομορφιάς και δύναμης, ο αιώνιος έφηβος. Ο πιο διαδεδομένος μύθος για τη γέννησή του αναφέρει, πως αυτή πραγματοποιήθηκε στο νησί Ορτυγία (τη σημερινή Δήλο) από τη Λητώ, θεάς της έναστρης νύχτας, που υπήρξε σύζυγος του Δία πριν από την Ήρα. Ορισμένοι υποστηρίζουν πως προέρχεται από το Βορρά, άλλοι από την Ανατολή. Αρχαίες πηγές αναφέρουν πως ο Απόλλων προερχόταν ή αποσυρόταν κάθε χρόνο στη χώρα των Υπερβορείων. Προς επίρρωση της εκδοχής αυτής συμβάλλει και το γεγονός ότι ο **μελωδικός κύκνος** του θεού είναι βόρειο πουλί, καθώς και ότι το **ήλεκτρο**, που συνδέεται με αυτόν είναι βορεινό προϊόν. Επικρατέστερη ωστόσο φαίνεται πως είναι η εκδοχή, ότι ο Απόλλωνας κατάγεται από τη Μικρά Ασία, και συγκεκριμένα από τη Λυκία. Σημαντικός για τη θρησκεία και την τιμή προς τον Απόλλωνα είναι ο σχετικός μύθος για τον αγώνα του θεού με τον δράκοντα Πύθωνα. Ο Πύθων είχε καταδιώξει τη Λητώ όταν ήταν έγκυος, με διαταγή της ζηλόφθονης Ήρας, οπότε ο φόνος του ήταν πράξη ευλάβειας και ένδειξη αγάπης και σεβασμού του Απόλλωνος προς τη μητέρα του. Από το περιστατικό της εξόντωσης του Πύθωνα, προέρχονται οι ονομασίες Πύθια (η εορτή προς τιμή του Απόλλωνος) και Πυθία (η ιέρεια του μαντείου των Δελφών). Στους Δελφούς ο Απόλλων είχε ιδρύσει το περίφημο μαντείο του, όπου η Πυθία καθόταν, ως ιέρεια του θεού, σε ένα χρυσό τρίποδα σκεπασμένο με το δέρμα του Πύθωνα και μασώντας φύλλα δάφνης, πρόφερε σε εξάμετρα τον χρησμό της δοσμένο από τον θεό, που ήταν πάντα σκοτεινός και αινιγματικός. Για το λόγο αυτό ο Απόλλων ονομαζόταν και Λοξίας, ως «λοξά αποκρινόμενος» Ως ιερά φυτά του Απόλλωνος, αναφέρονται η **δάφνη, το κυπαρίσσι, ο υάκινθος, ο φοίνικας, η μαύρη λεύκα, και η βιολέτα**.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Η **Άρτεμις** (λατινικά **Diana**) είναι μια από τις παλαιότερες, πιο περίπλοκες αλλά και πιο ενδιαφέρουσες μορφές του ελληνικού πανθέου. Κόρη του Δία και της Λητούς, δίδυμη αδελφή του Απόλλωνα, βασίλισσα των βουνών και των δασών, **θεά του κυνηγιού, προστάτιδα των μικρών παιδιών και ζώων, και θεά του φεγγαριού**. Ανάμεσα στα στοιχεία του χαρακτήρα της είναι η σχέση της με τη φύση και το κυνήγι, με την πόλη και τον πόλεμο, τον χορό και το τραγούδι, η παρθενία της σε συνδυασμό με την ιδιότητά της ως γονιμοποιού δύναμης, καθώς και η ιδιαίτερη σχέση της με τους νέους. Είναι γνωστός ο ρόλος της ως Κουροτρόφος, ως προστάτιδας δηλαδή **των εφήβων**. Η Άρτεμις, επίσης, είναι η φύλακας σε κάθε στάδιο της αναπαραγωγικής διαδικασίας: ακριβώς πριν την εφηβεία, την παραμονή του γάμου, μεταξύ του γάμου και της πρώτης εγκυμοσύνης, κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, και κατά τον τοκετό. Θεωρήθηκε θεά σεληνιακή και με την ιδιότητα αυτή η Άρτεμη ταυτίστηκε με τη Σελήνη πιθανότατα από τα κλασικά χρόνια. Η Σελήνη, ως γνωστόν, είναι συνδεδεμένη ανέκαθεν με τον γυναικολογικό κύκλο και την έμμηνο ρύση, επομένως με τη μητρότητα και τη γονιμότητα στις γυναίκες. Τα σύμβολα της Άρτεμης ήταν πολλά και ποικίλα. Ξεκινούσαν από **ζώα και φυτά** και κατέληγαν σε **όπλα: κατσίκια, τράγος, ελάφι, αρκούδα, σκύλος, φίδι, δάφνη, φοίνικας, κυπαρίσσι, σπαθί, φαρέτρα, ακόντιο** και άλλα.

Πηγή: Βικιπαίδεια

ο **Ερμής** είναι ο **αγγελιαφόρος** των θεών της ελληνικής μυθολογίας. Ακόμη λειτουργεί ως **ψυχοπομπός**, οδηγεί δηλαδή τις ψυχές των νεκρών στον Άδη (όπως μαθαίνουμε στην *Οδύσσεια*), αλλά είναι και **προστάτης των κλεφτών, των τυχερών παιγνίων και του εμπορίου**. Σύμφωνα με τον επικρατέστερο μύθο, πατέρας του ήταν ο Δίας και μητέρα του η Μαία, μία από τις Πλειάδες, τις θυγατέρες του Άτλαντα, του γίγαντα που κρατούσε στις πλάτες του τον ουρανό. Πρόκειται για τις Πλειάδες κόρες που αργότερα ο Δίας τις μετέτρεψε σε αστερισμό, μαζί με τον κυνηγό Ωρίωνα, καθώς ο τελευταίος τις καταδίωκε. Πρόκειται, ίσως, για την πιο συμπαθητική θεότητα του ελληνικού Δωδεκάθεου, καθώς συνδυάζει, αρχικά, πολύ έντονα τα ανθρώπινα με τα θεϊκά στοιχεία, αλλά και διότι θεωρείται, ουσιαστικά, ο πρώτος δάσκαλος του ανθρώπινου γένους. Εκείνος είναι που εισήγαγε τα γράμματα και τις επιστήμες στην ανθρωπότητα, δίδαξε τη χρήση της διάνοιας και, μάλιστα, υπάρχουν μύθοι οι οποίοι του αποδίδουν τη μετάδοση της γνώσης της φωτιάς στους ανθρώπους. Ταυτόχρονα, είναι προστάτης του εμπορίου, των ουσιαστικών τελετών, της μαγείας και του χειμώνα. Σύμβολά του είναι το **κηρύκειο**, έμβλημα των γοργόφτερων αγγελιαφόρων, και τα **πτερωτά σανδάλια**. Στην Εσωτερική Παράδοση, ο Ερμής συμβολίζει τον Λόγο, δηλαδή, το σύνολο όλων των διανοιών στο Σύμπαν ή σε κάποιο από τα υποσυστήματα του.

Πηγή: Βικιπαίδεια

3^η Δραστηριότητα – Αναλύοντας

Δείτε στο Φωτόδεντρο τη συλλογή φωτογραφιών [Αρχαίοι ελληνικοί ναοί και τόποι \(συλλογή φωτογραφιών\)](#) και αναζητήστε πληροφορίες στο διαδίκτυο σε ποιες περιοχές της Ελλάδας υπάρχουν [ονομαστοί ναοί του Απόλλωνα](#).

- ❖ [Ναός του Απόλλωνα \(Δελφοί\)](#)
- ❖ [Ναός του Απόλλωνα \(Κόρινθος\)](#)
- ❖ [Ναός του Απόλλωνα \(Ορτυγία\)](#)
- ❖ [Ναός του Απόλλωνα \(Πομπηία\)](#)
- ❖ [Δελφίνιον](#)
- ❖ [Ναός Επικούριου Απόλλωνα](#)
- ❖ [Ιερό του Απόλλωνα Υλάτη](#)
- ❖ [Κλάρος](#)
- ❖ [Ναός Απόλλωνα Πυθίου Σωτήρα \(Άρτα\)](#)
- ❖ [Ναός του Απόλλωνα Ζωστήρα](#)
- ❖ [Πτών όρος](#)

- Στη συνέχεια να αναζητήσετε πληροφορίες για το [τελετουργικό αφής](#) της ολυμπιακής φλόγας. Τι συμβολίζει η αφή και ποιο γεγονός υπενθυμίζει διαχρονικά στην ανθρωπότητα;

Η Ολυμπιακή Φλόγα είναι ένα από τα σύμβολα του Ολυμπιακού Κινήματος με οικουμενική απήχηση και σημασία. Η παρουσία της σε περίοπτη θέση στους Ολυμπιακούς Αγώνες, θυμίζει σε όλους τον αρχαίο ελληνικό μύθο του Προμηθέα και της κλοπής της φωτιάς από τον Δία, με την οποία οι άνθρωποι μπόρεσαν να ελέγξουν την Φύση και να δημιουργήσουν πολιτισμό. Επιπλέον η Ολυμπιακή Φλόγα αποτελεί τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους σύγχρονους και τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες, παραπέμποντας στην ιερή φλόγα της θεάς Εστίας που έκαιγε άσβεστη στο Πρυτανείο της Ολυμπίας, στον κοινό βωμό όλων των Ελλήνων η οποία, κατά τη διάρκεια των ολυμπιακών Αγώνων, άναβε και στους βωμούς των ναών της Ήρας και του Δία. Για πρώτη φορά στην ιστορία των Ολυμπιακών αγώνων, πραγματοποιήθηκε αφή της Ολυμπιακής φλόγας, το 1936, στους Ολυμπιακούς αγώνες του Βερολίνου. Εμπνευστής της ιδέας φέρεται ο Γερμανός καθηγητής Καρλ Ντιμ. Η καινοτομία αυτή, κατάφερε όχι μόνον να διασωθεί αλλά και να αποτελεί σήμερα κορυφαία στιγμή για κάθε ολυμπιακή διοργάνωση, κυρίως χάρη στον βαθύτερο συμβολισμό της. Πιο συγκεκριμένα, η φλόγα, σύμφωνα και με τον μύθο του Προμηθέα, είναι σύμβολο του ανθρώπου και της ανθρωπίνης εφευρετικότητας, μα κυρίως αποτελεί τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους αρχαίους και στους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες.

4^η Δραστηριότητα – Εφαρμόζοντας

Συγκρίνετε την επίκληση στον Απόλλωνα με τον παρακάτω χριστουγεννιάτικο ύμνο. Τι παρατηρείτε;

Επίκληση στον Απόλλωνα	Χριστουγεννιάτικος ύμνος
Ιερά σιωπή! Να ηχήσει όλος ο αιθέρας, η γη, η θάλασσα και οι πνοές των ανέμων. Όρη και Τέμπη σιγήστε. Ήχοι και φωνές πουλιών παύσατε. Γιατί μέλλει να μας συντροφεύσει ο Φοίβος, ο Φωσφόρος Βασιλεύς. Απόλλωνα, θεέ του ήλιου και της ιδέας του φωτός, στείλε τις ακτίνες σου και άναψε την ιερή δάδα για τη φιλοξενη πόλη της ... (όνομα της διοργανώτριας πόλης). Και συ, ω Δία, χάρισε ειρήνη σ' όλους τους λαούς της Γης και στεφάνωσε τους νικητές του Ιερού Αγώνα.	Όρθρίσωμεν όρθρου βαθέος καί αντί μύρου τόν ύμνον προσοίσωμεν τῷ Δεσπότῃ, καί Χριστόν όψόμεθα, δικαιοσύνης ήλιον, πᾶσι ζώήν ανατέλλοντα. Μετάφραση Ας τρέξουμε πρωί πρωί με την αυγή και αντί για μύρο ας προσφέρουμε στον Δεσπότη Χριστό τον ύμνο και τότε θα δούμε με τα μάτια της ψυχής μας το Χριστό, τον ήλιο της δικαιοσύνης, να στέλνει τη ζωή σε όλους με την ανατολή του.

Στην αρχαία Ελλάδα Απόλλωνας ήταν ο θεός του ήλιου και του φωτός. Κάθε πρωί οδηγούσε το άρμα του ήλιου και έφερνε με τις ακτίνες του το φως στη γη.

Στο χριστιανισμό ο Χριστός αποκαλείται "**ήλιος της δικαιοσύνης**". Όπως ο ήλιος όταν ανατέλλει φωτίζει όλους όσους δέχονται τις φωτεινές ακτίνες του, έτσι και ο "**Ηλιος της δικαιοσύνης**", όπως αποκαλείται ο Χριστός στο Απολυτίκιο των Χριστουγέννων, φωτίζει πνευματικά κάθε άνθρωπο, που θα θελήσει να δεχθεί τις ζωογόνες ακτίνες Του, θα τον εμπιστευτεί και θα πιστέψει σ' Αυτόν.

Ασκήσεις

[ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ ΑΣΚΗΣΕΙΣ Θρησκευτικά/Μη Χριστιανικά Θρησκείματα/Αρχαία Ελληνική Θρησκεία](#)

[Η αρχαία ελληνική θρησκεία \(Σταυρόλεξο\)](#)

[Άσκηση αντιστοίχισης](#)

[Αξιολόγηση](#)

Πηγές

- [Answergarden](#)
- [Θεότητες της αρχαίας ελληνικής θρησκείας \(συλλογή εικόνων\)](#)
- [Οι θεοί των Ελλήνων](#)
- [Αρχαίοι ελληνικοί ναοί και τόποι \(συλλογή φωτογραφιών\)](#)
- [Δ.Ε. 27](#) βιβλίο Θρησκευτικών Β Λυκείου
- [Ολυμπιακή Φλόγα](#)
- [Προμηθέας](#)
- [ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ ΑΣΚΗΣΕΙΣ](#)